

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Adami Contzen E Societate Iesv, SS. Theol. Doct.
Commentaria In Qvatvor Sancta Iesv Christi Evangelia**

Contzen, Adam

Coloniæ Agrippinæ, M.DC.XXVI

Quæstio 1. Quomodo Pilatus tandem Christum damnarit?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82999](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82999)

etiam per inter-nuncios intellexisse, quid ad tribunal
e-ge-ret. Christum etiam Prophetam esse, & ope-
ra-mirabilia patrato-rem mulie-bri fa-ga-ci-tate in-
au-dia-re. Ex his igitur ves-per-tinis, no-cturnisq; co-gi-
ti-onibus ma-tu-rum som-nu-m, in-qui-etari, atq; in-
fi-sti-tu natu-rale fuit. Po-tue-runt con-curre-re alia cau-
sa-ten-er-nae natu-rales, hu-mo-ru-m in-tem-peries, aeris
con-si-tu-tio. De his Hip-poc-r. li-bro de in-som-niis. Ga-len-us, ali-q; & nos-ter Del-rio com-men-t. in Oc-tauium
Se-ne-cae. Pe-re-trius in Gen. 3. de ob-ser-va-tio-nib. som-
ni-um.

[illegible]

§.3. An vero à Deo, an à demone immiffum fuerit fomnium, vetus est difputatio. Ignatius ad Polycarpum diabolici operà effe, et fomnium, vt moriè Chrifto impediret, & redemptionem moraretur. Fieri quidem potuit, vt in fomnio illo diabolus aliquid moliretur, non tamen veteres dubitant, oraculum fuiffe diuinum. Ambr. l. i. in Luc. Aug. fem. 122. de tempore. Orig. Theoph. Euthym. aliq. Nec enim eft credibile demone libi repugnaffe, vt per fornicatiõis mortem Domini eximeret, cum facerdotes, & populu in rapiem ageret, vt necè eífe vigeret obfuscatiffimè. Hoc igitur fomnium à Chrifto Domini innocentia illuftrandæ vxori præfidis immiffum eft vt clarè apparet, Chrifto tot modis innocentem declarati, antequam vel tu nocerè iudicaretur. Monetur & Pilatus, ne voces hoftiu audiat, idq. cum pro tribunali federet, Syrus le *Chuz* appellat ברים bim, omiffa vltima littera. Illo ipfo igitur momẽto admonetur, vt fe iuftitia annuntiet. Scit in iudicio præfens, & iudicabitur.

Ne oblat mulieris infidelitas. Sapē enim iude-
libus, & flagitiosis nonnulla Deus reuelat. Non loquor
de communi artificio, quo miseros de mentabatur, sed
de veris, & futura significatib; somnijs. Nabuchodo-
nosor, Balaam, Pharaō diuina habuerūt somnia, pri-
usque impios idololatrias fuisse in conspectu, & de-
dubium ē Tale autem somnium fortē fuit, vi Delu-
nollet. 1. 4. c. 3. q. 6. de disq. ceniet, quod Alexander M.

occurrit, apud Dio. Sicul. l. 17. c. 2. de sanis. restituenda
 Ptolomæo, & herbâ medicâ. Aliud Alexandro som-
 nium diuini fuisse nemo dubitat, de quo Ioseph. l.
 11. ant. c. 8. scribit. [Iudæis autem omnib. vno ore A-
 lexandrum consulantibus, & in orbem cingētib. Sy-
 riæ reges & reliqui obstupuerunt, vix credētes Re-
 gem mentis compotem: solus Parmenio propius ac-
 cedēs rogauit familiariter, quid ita cum ipse adora-
 retur ab omnibus, nunc adoraret Iudæorū Pontificē. At
 ille non hunc se adorasse respōdit, sed Deo, cuius Pō-
 tificē esset, honorē eum exhibuisse. hunc enim, inquit,
 vidi & ante hæc opio habitu, cum adhuc essē in Dio
 Macedonia, qui me deliberantem, quomodo Asiam
 possem subigere, hortatus est forti esse animo, & sine
 mora exercitum traicere. nam suo ductu pollicurum
 me Persarū imperio. Quapropter quia nunc primum
 talem habitum vidi, agnosces hunc & visionis me-
 mor, quæ me ad hanc expeditionē impulit, puto me
 non sine numine in Darium exercitū ducere, & breui
 fore victoriæ compotem: & sublaro Persarum impē-
 o, celsura mihi omnia ex sententia.]

Nihil igitur impedit, quo minus a Deo verū som-
nium acceperit vxor Pilati, & oraculo testata sit Chri-
sti innocentiam. Hoc n. ad Christi maiestatem pertine-
t, & Iudeorum redargutionē. Si n. somnia dæmo-
niaca fuissent, qualia erant in templo Serapidis, aut vt
Aristoph. in Pluto, in templo Apollinis. Vel alio loco
vt habet Eunapius de Eclio. Virgi. En. 7. de rege La-
tino. Philostrat. in vitā Apollonii. Caterique gentes in
suis φαντασμοις: si inquam dæmonis hoc fuit testi-
monium de iustitiā saluatoris, nec apud Pilatum, nec
Iudeos, nec Christianos quidem magni momenti ef-
fere potuit: & vt dixi Christi maiestate indignum, vt eo
taceret, vel arce testimonium innocentie suæ procu-
raret, vel admitteret: quo etiam rei, qui crimine admi-
serunt, magis infamarentur, quam leuarentur.

VERSUS 24. & 25.

*Videns a. Pilatus, quia nihil profice-
ret, sed magis tumultus fieret: acce-
pta aqua lavit manus coram popu-
lo, dicens: innocēs ego sum à sangui-
ne iusti huius: vos videritis. Et re-
spondens univērsus populus, dixit:
sanguis eius super nos et super filios
nostros.*

QVÆSTIO I.

Quomodo Pilatus tandem Christum damnarit?

91. **P**ilatus cum tumultu vigeretur, in populi as-
pectu multo laudati, et innocentem se profiteretur à
sanguine iusti huius, quasi vxoris monitis obtemperans
nihil tibi & iusto illi fore indicaret. Innocentem **פילטוס** Pilatus me-
mechassi proclama-
tu Christi
t, quod non sua sponte, sed aliena
impotestate ad sceleratam ferendam sententia im-
pellatur. Cedit igitur iudex, & patescit populi clamo-
ribus, **מאד אדון** & **אדון** molli & minime virili ani-
mo, vimoner Chrysolom. Nec enim laudandi cari-
monia excusat, quamuis enim trepidè, & quasi co-
actus ad impiam pronunciamdam de iusto sententiam
pedit, celus facit tamen. **Innocens ego sum**, vos **אדון**
ידעית, Syriacè **ידעית** noueritis. At premit illos pro-
prium crimen, lequiturq; vindicta à Deo immissa,
non tamen Pilatus suum in illos crimen, penamq;
deuoluit. Nam argumenta examinare debuit, reo ta-
centi defensorem apponere, ex lege Tyberij reces latà
sententia executione, imò ipsam sententiam differe.

Necerat, quod populum timeret, praesidio militum munitus erat: Alijs in causis non erat arduum illi tumultum compescere, etiam cum iuste quereretur, at nunc iniquas postulationes reprimere oportuit. Quanta fuerit in praeside potentia, quamque parum contra eum populus potuerit efficere, Pilatus ipse his docuit, ut est apud Iosephum lib. 18. c. 4. antiquit. [Pilatus autem Iudae praeses a Caesarea Hierosolyma traducto in hyberna milite, signa cum effigie Caesaris in vrbem intulit ad legis nostrae contumeliam, qua cautum est, ne habeamus eiusmodi effigies, & id eo qui ante hunc fuere praesides, cum signis aliter insignitis solebant vrbem ingredi. Primus Pilatus ignatis omnibus noctu illatas effigies Hierosolymis statuit, quod ubi cognitum est ciuibz, magno agmine petierunt Caesarem, ubi per multos dies supplices orauerunt Praesidem, ut transferret illas imagines aliud. Pilato vero pernegante se facturum, quod conunctum esset cum iniuria Caesaris, cum Iudaei precari non desinerent, sexto post die iussu clam in armis esse militibus, sedit pro tribunali in stadio, caprata loci opportunitate, quod aptissimus esset insidijs. ibi compellatus iterum de eodem negotio, signum datur militibus, ut eos circumsternerent, mortem minitans, nisi quamprimum quiescerent, & suam quisque domum discederent. At illi procidentes humi, & extorantes praebentes iugulos, manifeste praese ferebant, videra sibi chariorem esse obseruationem legis patriae. Tum Pilatus admiratus tam constans legum studiū, continuo reportauit eas imagines Caesarem a Hierosolymis. deinde aqueductum struere aggressus est ex sacro aetario, inducturus aquas Hierosolyma a ducentesimo studio. id agerimē tulit populus, & congregati per caeteros numerosos usque ad multa hominum militia, vociferationibus conabantur eum detertere a proposito. nonnulli vero ita ut sit apud inconditam multitudinem, etiam conuijs lacessiebant praesidem. At ille milites sub populari habitu clam armatos fustibus, iussit reliquam multitudinem corona cingere, & quamprimum vulgus cepit iacere conuicia, dedit illis signum ex composito. illi supra quam mandatum erat vli sunt fustibus, tu multatores & quietos cadentes nullo discrimine. Ibi tam inclementer accepti inermes ab instructis, pars occisi sunt, pars discesserunt saucij, atque hoc modo compressa est seditio.]

Quod animus illi fortis & iustitiae tenax fuisset, non Civium ardor praua iuventium concussisset.

§. 2. Cerimonia lauandarum ad expiationem manuum, videtur esse naturalis, ut innocentiam suam manus ad illi qui lauant, contestentur: ita Aeneas diuos attingere nefas putat, nisi se prius flumine viuo abluerit: & Diua Turnum socijs abluta caede remisit. Triclinius etiam narrat, lauare solitos manus, his ad agendum purabantur.

Iudaei Pilato deteriores sanguinem eius super se, & filios venire precantur. Hoc est, si hac in caede aliquid mali est, id totum in caput nostrum incumbere, te familiamque tuam innoxiam esse volumus. Nos causa mortis dicemur, tu iam lotis manibus totum etiam factum diluisti. Quomodo sanguis super eos venerit, calamitates innumerare, & ante & in ipso excidio docuere. Vide Augustinum serm. 204. de tempore. Nicephor. lib. 3 c. 24. Ioseph. lib. 6 c. 12. & sequentibus. Tantum igitur aberat, ut ipsi sanguinem horrent, ut gratum se Deo sacrificium offerre persuasum haberent. Sanguinem innocentem non singulari modo, sed integris ditionibus funestum esse sciebant. Deut. 21. res exponitur. Quando inuentum fuerit in terra quam dominus Deus tuus daturus est tibi hominis cadaver occisi, & ignorabitur cadis reus, egredientur maiores

natu, & iudices tui, & metientur a loco cadaveris singulorum per circuitum spatia ciuitatum: & quam vicinorem caeteris esse perspexerint, seniores ciuitatis illius tollent vitulum de armento, quae non traxit iugum, nec terram sedit vomere, & ducent eam ad vallem asperam atque saxosam, quae nunquam arata est, nec sementem recepit, & cadent in ea ceruices vitulae, accedentesque sacerdotes filijs Leui, quos eligit Dominus Deus tuus, ut ministrent ei, & benedicant in nomine eius. Et ad verbum eorum omne negotium pendet: & quicquid mundum vel immundum est, iudicetur. Et venient maiores natu ciuitatis illius ad interfectum, lauabuntque manus suas super vitulum, quae in valle percussa est, & dicent. Manus nostra non effuderunt sanguinem hunc, nec oculi vidimus, propitius esto populo tuo Israel, quem redemisti domine, & tu reputes sanguinem innocentem in medio populi tui Israel. Et auferetur ab eis reatus sanguinis: tu autem alimenteris innocentis errore qui fusus est, cum fueris, quod praecipit Dominus.

At tam graui interminatione nihil moti Iudaei, poenae effusi sanguinis in ceruices suas, filiorumque aduocant. Solebant etiam Iudices se innocentes a sanguine fuso protestari. Clemens lib. 2. Constit. Apost. c. 6. Aspicite mundana iudicia, quorum potestati videmus a populo tradit homicidas, adulteros, veneficos, sepulchrorum perfugas, latrones: De quibus cum quaesuerunt praefecti iudicio ab ipso, qui illos in iudicium adduxerunt, demum interrogant res, an illa ita se habeant? Quibus affirmantibus, non continuo eis ad supplicium mittunt, sed per plures dies quaestiones exercent, cum multo consilio, & velo interiecto. Tandem vero is qui sententiam mortis in reum pronunciat, sublati manibus aduersus solem, se innocentem ab illius sanguine contestatur. Quod illi faciunt, quamquam Ethnici, & diuini numinis ignari, vltionisque a Deo propostae propter innocentum damnationem.

Et Basilius Epistol. 79. Qui enim rerum in hoc mundo potiuntur, quando facinororum aliquem morti sunt adiudicaturi, cortinas obducunt, & experientissimos quoque ad causae tractationem aduocant, multumque temporis insumunt, nunc legis rigorem contuentes, nunc naturae communionem supplicantes: multumque ingemiscunt, ac iudicandi ne sitatem deplorantes, nemini non manifestum faciunt, quod non ex propria libidine, sed ex necessario legis ministerio condemnationis inferunt sententiam. Haecenus Basilius.

Haec ergo iustitiae imitamenta Pilatus sequebatur, ipsam iustitiam pessumdabat. Oblitus legum suarum, quibus ante annos duodecim decretum erat Senatufconsulto Tiberiano, ut supplicia damnatorum in diem decimum differrentur. Sueton. in Tib. c. 75. Dio. l. 73. Tac. l. 3.

VERSUS 26. 27. 28. 29. 30.

Tunc dimisit illis Barabbam, Iesum autem flagellatum tradidit eis ut crucifigeretur. Tunc milites praesidis suscipientes Iesum in praetorium, congregauerunt ad eum vniuersum cohortem: & exuentes eum, &c.

QUESTIO I.

Quae vexationes & ludibria crucem antecesserunt?

§. 1. Flagellatus est, &c. Iesum inquit Graecus, & Romanum nomen retinuit etiam Syrus נָגֵד נָגֵד Naged beflagella: percussit in flagellis. Ions, & funibus atrocissime verberabant eos. Idque vel